Vlaams Parlement

1446 (2017-2018) – Nr. 1
ingediend op 16 januari 2018 (2017-2018)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Vera Celis

over het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs

verzendcode: OND

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Kathleen Helsen.

Vaste leden:
Vera Celis, Paul Cordy, Koen Daniëls, Ingeborg De Meulemeester, Kathleen Krekels, Kris Van Dijck;
Jos De Meyer, Jenne De Potter, Jan Durnez, Kathleen Helsen;
Ann Brusseel, Jo De Ro;
Caroline Gennez, Tine Soens;
Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:
Björn Anseeuw, Peter Persyn, Grete Remen, Willy Segers, Miranda Van Eetvelde, Manuela Van Werde;
Sabine de Bethune, Vera Jans, Katrien Schryvers, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Francesco Vanderjeugd;
Katia Segers, Steve Vandenberghe;
Elke Van den Brandt.

INHOUD

I. Inleidende uiteenzettingen 4
1. Paul Voet, algemeen voorzitter VerDi Vlaanderen 4
1.1. Inleiding 4
1.2. Voorontwerp van decreet – algemeen 4
1.3. Omkadering eerste graad Muziek en Woord 4
1.4. Omkadering tweede graad Woord 5
1.5. Omkadering tweede graad Muziek 5
1.6. Verschuivingen en extra financiering 5
1.7. Pedagogische coördinatie, pianobegeleiding, zorg en middenkader .. 5
1.8. Conclusie 6
2. Bart Remans, lid raad van bestuur en oud-voorzitter Codibel 6
2.1. Startpositie voorontwerp van decreet 6
2.2. Beoordeling huidige versie niveaudecreet 6
2.3. Verfijningen aan het voorontwerp van decreet 7
2.4. Bindend engagement Vlaamse overheid 7
3. Annelies De Wolf en Katrien Cornelis, bestuursleden De Spreekkamer 7
4. Geert Hendrix en Erwin Scheltjens, directeurs Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans Lier 9
5. Geert Philips, directeur Academie voor Muziek, Woord & Dans Geel 11
5.1. Leerlingenzorg 11
5.2. Afstandsnormen 11
6. Maarten Vansina, directeur gemeentelijke Academie Westerlo 13
7. Wietze Minne, directeur Academie voor Muziek en Woord Sint-Agatha-Berchem 14
7.1. Specifiek voor het Brusselse dko 14
7.2. Grootste probleem Brusselse dko 15
7.3. Voorontwerp van decreet: goed voor Brussel 15
7.4. Voorontwerp van decreet: minder goed voor Brussel 15
8. Hans Martens, directeur Academie voor Beeldende Kunsten Mechelen .. 16
II. Bespreking 17
1. Vragen van de leden 17
2. Antwoorden van de sprekers 21
Gebruikte afkortingen 27

Op 12 december 2017 organiseerde de Commissie voor Onderwijs een hoorzitting over het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs, met:
- Paul Voet, algemeen voorzitter VerDi Vlaanderen;
- Bart Remans, lid raad van bestuur Codibel;
- Annelies De Wolf en Katrien Cornelis, bestuursleden De Spreekkamer;
- Erwin Scheltjens en Geert Hendrix, directeurs Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans Lier;
- Geert Philips, directeur Academie voor Muziek, Woord & Dans Geel;
- Maarten Vansina, directeur gemeentelijke Academie Westerlo;
- Wietze Minne, directeur Academie voor Muziek en Woord Sint-Agatha-Berchem;
- Hans Martens, directeur Academie voor Beeldende Kunsten Mechelen.

I. Inleidende uiteenzettingen

1. Paul Voet, algemeen voorzitter VerDi Vlaanderen

1.1. Inleiding

Paul Voet legt uit dat zijn organisatie de academies verbindt op verschillende vlakken en ongeveer 96 percent van de podiumkunstensector vertegenwoordigt. Maandelijks zijn er zowel provinciale vergaderingen als een raad van bestuur. De werking verloopt bottom-up, merkt de spreker op, want van elke provincie hebben twee mensen zitting in de raad van bestuur. De elektronische brief Verdirect informeert alle leden over de besluiten van de raad. Heel belangrijk in die bijeenkomsten is expertisedeling. Veel aandacht gaat naar wetgeving, en vandaar ook naar het voorontwerp van decreet.

1.2. Voorontwerp van decreet – algemeen

De sector vraagt al vele jaren om vernieuwing, want de huidige regelgeving, die bestaat uit een decreet van vijf bladzijden, bijgestuurd in omzendbrieven, biedt te weinig ruimte om in te spelen op actuele trends en behoeften, schetst Paul Voet.

Helaas blijkt dat het voorontwerp van decreet naast positieve elementen als de verankering binnen Onderwijs, nog steeds pijnpunten en inconsequenties bevat. Het credo van dko is de wens om de hoogst mogelijke kwaliteit aan te bieden aan alle leerlingen van elke leeftijd, of ze nu amateurkunstenaars zijn dan wel wensen door te stromen naar het hoger kunstonderwijs. De vragen die voor VerDi open blijven, gaan over omkadering, middenkader, pedagogische coördinatie enzovoort.

1.3. Omkadering eerste graad Muziek en Woord

In de eerste graad Muziek en Woord moeten volgens de huidige tekst groepen gehanteerd worden van gemiddeld vijftien leerlingen per lesuur. Dat betekent dat een groep met vier beginnende pianisten domeinoverschrijdend moet gecompenseerd worden door een groep van 28 leerlingen. Dat is niet houdbaar, zelfs niet verantwoord, meent de spreker. Ook vijftien zes- en zevenjarigen voor Woord is lesinhoudelijk onhaalbaar.

Omdat op die manier geen kwaliteit kan worden gegarandeerd, vraagt VerDi een omkaderingscoëfficiënt van 0,1 in de plaats van 0,6667, wat neerkomt op een gemiddelde van 10 leerlingen. Bovendien vraagt de minister om lesuren te prefinancieren, merkt de spreker op. VerDi vindt dat een heel eigenaardige werkwijze. Paul Voet suggereert om sneller in uren te voorzien door dezelfde

werkwijze te hanteren als voor de haalbaarheid van een filiaal, namelijk door te tellen hoeveel leerlingen op 15 oktober ingeschreven zijn in de eerste graad.

1.4. Omkadering tweede graad Woord

In de tweede graad Woord gaat de nu al te lage omkaderingscoëfficiënt van 0,08 nog naar beneden tot 0,0736. Ook daar vraagt VerDi 0,1 om kwaliteit te garanderen aan alle leerlingen, ook aan zwakkere en kansarme, van wie hij kinderen zonder Vlaamse achtergrond als voorbeeld geeft. Zo brengt het project Sound of Home een honderdtal vluchtelingenkinderen in twintig Vlaamse academies.

1.5. Omkadering tweede graad Muziek

De gevoeligste plek ligt volgens de spreker echter in de tweede graad Muziek. Het is een mooi vooruitzicht dat kinderen voortaan vanaf het eerste jaar een instrument kunnen volgen, maar het voorgestelde kader maakt dat onhaalbaar.

De uren voor AMV en Samenzang worden immers gereduceerd met 20 percent, wat tot een tekort leidt dat scholen onmogelijk kunnen prefinancieren. Men kan ook een leraar AMV niet zomaar een instrument laten aanleren, naast de problemen met bekwaamheidsbewijzen en anciënniteit. Het ontoereikende kader heeft ook gevolgen voor de autonomie van academies, met name voor wat hun aansluiting op de basisscholen betreft, terwijl de memorie van toelichting nochtans zelf erkent dat de afstand tussen woon- en vestigingsplaats een bepalende factor is voor de participatie.

Het huidige omkaderingsvoorstel van 0,4275 betekent in de praktijk klasgroepen van 3 leerlingen voor een instrument of zang, naast klassen van 22 leerlingen voor de groepslessen. Dat is absoluut niet haalbaar in elke afdeling, waarschuwt de spreker, wat tot gevolg heeft dat een klas van 10 leerlingen in een bepaalde vestigingsplaats elders moet gecompenseerd worden door een van 34. Een aparte groep voor 4 leerlingen met een beperking vereist een compenserende groep van 40, wat zelfs infrastructureel niet haalbaar is. Een kleine steekproef leert dat het huidige gemiddelde 17 leerlingen per klas bedraagt. VerDi vraagt dan ook de coëfficiënt op 0,5 te brengen voor de tweede graad Muziek.

1.6. Verschuivingen en extra financiering

De middelen die nodig zijn om de tweede graad werkbaar te maken op een kwaliteitsvol niveau kunnen uit vier bronnen gehaald worden: het huidige traject van drie jaar lagere graad voor volwassenen niet verlengen tot vier jaar, de tweede graad Woord voor volwassenen (waarvoor de belangstelling tegen de huidige prijs zeer klein is) niet langer inrichten, de instroom in de eerste graad Muziek niet overschatten, en de middelen voor de samenwerking met het leerplichtonderwijs opnieuw in de organieke structuur opnemen.

1.7. Pedagogische coördinatie, pianobegeleiding, zorg en middenkader

Het tweede strijdpunt van VerDi betreft pedagogische coördinatie, pianobegeleiding, zorg, zorgcoördinator en mentoraat, die allen broodnodig zijn. Daarover is tot nu toe echter niets te vinden in het voorontwerp van decreet. Daarnaast is een structureel middenkader noodzakelijk voor de samenwerking met de hogescholen en voor de begeleiding van de huidige en toekomstige leerkrachten (stagiairs). Bij zorg geeft hij als voorbeeld het bijspijkeren van een leerling die een maand ziek was.

1.8. Conclusie

De groepen in de eerste en tweede graad Muziek en Woord moeten kleiner worden, de omkaderingscoëfficiënten hoger. Verder moet duidelijk gecommuniceerd worden met ouders en leerlingen zonder de zaken mooier voor te stellen dan ze zijn.

2. Bart Remans, lid raad van bestuur en oud-voorzitter Codibel

2.1. Startpositie voorontwerp van decreet

Bart Remans begint met de startpositie, die, zoals de minister heeft gesteld, bestaat uit een stevige verankering in het onderwijs, de wisselwerking met kunsten en leerplichtonderwijs en een vereenvoudigde regelgeving, naast budgetneutraliteit en aandacht voor de specifieke kenmerken van zowel podiumkunsten als beeldende en audiovisuele kunsten.

De budgetneutraliteit wordt gerealiseerd met een relocatie van ongeveer 2,1 miljoen euro van het hele dko naar de samenwerking met leerplichtonderwijs enzovoort, de extra input van 2,5 miljoen euro in de eerste graad Muziek en Woordkunst-Drama, en de betonnering van de huidige, sedert 1990 gehanteerde aanwendingspercentages.

Daarop heeft Codibel bekeken hoe dat beschikbare budget maximaal kan worden omgezet in lestijden voor leraars (contacturen met leerlingen). Vraag was ook hoe de ingewikkelde regeling helderder kon worden gemaakt. Men kwam uit op een gemiddelde groepsgrootte van 13,333, of een omkaderingscoëfficiënt van 0,15 voor twee lestijden per week, ongeacht de graad. Opleidingen en einddoelen werden telkens bekeken vanuit de leervraag van leerlingen. Verder vermeldt de spreker nog de wens om de eigenheid van beeldende en audiovisuele kunsten te behouden waar ze afwijken van de podiumkunsten. Aan alle overige deelaspecten heeft Codibel eveneens getracht zo veel als mogelijk bij te dragen.

2.2. Beoordeling huidige versie niveaudecreet

Daarop overloopt de spreker samenvattend het oordeel van Codibel over het voorontwerp van decreet. Wat goed is aan de huidige regeling wordt grotendeels behouden. De gevraagde bijkomende trajecten worden gedeeltelijk overgenomen. Positief zijn ook de stevige verankering in het onderwijs, de rechten van leerlingen, de samenwerking met het leerplichtonderwijs (die nog wel verfijning behoeft in de uitvoeringsbesluiten naast aandacht voor de huidige situatie en expertise), de wisselwerking met de kunsten, en de aandacht voor overgangsmaatregelen, met name de personeelsgevolgen.

Nog moeilijk te beoordelen, is volgens Codibel de uitwerking van een en ander omdat er nog niet veel zicht is op de besluiten van de Vlaamse Regering. Dat geldt eveneens voor het nieuwe principe van de solidariteitsfactor. Men kan ook nog niets lezen over de gedeeltelijke onderwijskwalificaties, en vrijwel niets over het middenkader. Daarnaast blijft de betonnering van historische besparingen parten spelen.

Grosso modo is het oordeel van Codibel gematigd positief, maar het stelt wel een aantal verfijningen voor die nauwelijks invloed hebben op het budget, naast vragen die wel extra budget vergen.

2.3. Verfijningen aan het voorontwerp van decreet

De eerste groep verfijningen vertrekt van de leervraag van leerlingen. Het betreft extra trajecten met evenredige omkadering, zowel vertraagde als twee versnelde in de derde graad.

Wat de verfijningen op basis van de autonomie van het schoolbestuur betreft, stelt Codibel voor het ambt van studiemeester-opvoeder in het hele dko opnieuw organiek te maken. Verder vraagt het de omwisselingsmogelijkheid binnen het domein van lerarenuren lager en hoger secundair onderwijs in beide richtingen (binnen een bepaalde marge en met respect voor de personeelsrechten), bijvoorbeeld omdat men lokaal 1 uur te kort komt om een atelier in te richten. Een verdere verfijning is mogelijk door de afstandsnormen binnen met name de grootstedelijke context onder de loep te nemen. Tot slot wordt voorgesteld de begrenzing van de omkadering voor specialisatie te verhogen tot 25 percent.

2.4. Bindend engagement Vlaamse overheid

Codibel wenst voorts dat de Vlaamse overheid zich bindend engageert om volgend pakket structureel te verankeren in het decreet. Dat kan via een groeipad op korte termijn voor het hele dko, maar het is volgens de spreker essentieel om het decreet uit te rollen.

Het eerste element betreft organieke middelen voor het middenkader, die in het bijzonder van belang zijn voor leerlingen met zorg, naast de toepassing van cao 8 voor directeurs dko, en het ongedaan maken van de historische besparingen in de vorm van de huidige aanwendingspercentages.

Verder vraagt Codibel de verhoging van de organieke middelen voor verbruiksmateriaal, die thans wordt uitgedrukt in lerarenuren, desnoods op middellange termijn, maar in elk geval structureel in het decreet, opdat dko uitzicht heeft op volwaardig lidmaatschap van het onderwijs. Diezelfde verhoging wordt gevraagd voor infrastructuur en instrumentarium, die scholen nu zelf moeten voorschieten, en tot slot ook voor de administratieve omkadering.

3. Annelies De Wolf en Katrien Cornelis, bestuursleden De Spreekkamer

Annelies De Wolf wil de implicaties op de lespraktijk en de rechtstreekse gevolgen in het domein Woordkunst-Drama blootleggen en de zorg van de leerkrachten om de pedagogische werkbaarheid kenbaar maken. De Spreekkamer houdt zich als lerarenvereniging reeds twintig jaar bezig met de bevordering van de inhoudelijke kwaliteit in dat domein van het dko, legt de spreker uit. Als kader daarvoor fungeren de te behalen competenties.

De kwaliteit van het Vlaamse onderwijs en dus ook van het dko, is de vertrekbasis van de minister. De Spreekkamer verwijst naar de conceptnota over het dko (*Parl.St.* Vl.Parl. 2015-16, nr. 505-1): "Leerkrachten en leerlingen willen een kunstonderwijs dat garant staat voor kwaliteit en tegelijk rekening houdt met de eigenheid van elke leerling, met zijn wisselende levensloop, met zijn interesses.". De Spreekkamer juicht deze stelling toe, maar tegelijk is dit het motief om een aantal punten in het voorontwerp van decreet en de geplande uitvoeringsbesluiten aan te duiden en in vraag te stellen.

Deze bedenkingen moeten ter harte worden genomen om samen een kunstonderwijs te maken dat zowel op pedagogisch als artistiek vlak de verwachte kwaliteit kan bieden, merkt de spreker op.

Annelies De Wolf illustreert het denkkader van De Spreekkamer met volgend beeld, dat aansluit bij het voorontwerp van decreet betreffende het deeltijds kunstonderwijs:



Katrien Cornelis bevestigt dat De Spreekkamer blij is met de verankering van het dko in het onderwijs en met de inschaling in de kwalificatiestructuur, die getuigen van maatschappelijke erkenning. Men is ook blij met de mogelijkheid tot voortdurende vernieuwing en met de kans op levenslang leren via voordrachtgevers. Het domein Woordkunst-Drama wordt opengegooid met een brede waaier van nieuwe opties op niveau 4.

Hoewel het voorontwerp van decreet veel positieve kanten heeft, zal het welslagen ervan toch afhangen van het antwoord op een belangrijke vraag. Dat de coëfficiënten met name op de eerste twee niveaus krap zijn, werd al door de directies aangekaart. De leraren zijn echter ook om iets anders bekommerd: het inhoudelijke, de leerlingen en de lespraktijk.

In haar domein zorgt Woordkunst-Drama ervoor dat mensen overtuigend communiceren en impact hebben op hun publiek. Kennis van techniek en training van vaardigheden werken echter alleen als ze een aanzet vinden in de persoonlijkheid van de spreker. Die koppeling verwerft men niet op een middag, maar door professionele en artistieke identiteitsvorming, die zorg en tijd vergt. Daartoe moet men leren wie men is, wat men kan en wat men wil. De spreker citeert het Griekse aforisme 'gnothi seauton'.

Annelies De Wolf bevestigt de noodzaak van artistieke identiteitsontwikkeling en creatieve eigenheid. Als basisvoorwaarden voor dat proces noemt zij de garantie van fysieke en mentale veiligheid voor alle leerlingen, en een specifieke, pedagogisch verantwoorde vakdidactiek voor kinderen tot 17 jaar. Om die reden vraagt De Spreekkamer om jongeren en volwassenen apart te zetten.

Alle lessen in Woordkunst-Drama bevatten leeftijdsgebonden onderwerpen en methodes. Leren omgaan met speltechnische lichamelijkheid bijvoorbeeld kan geen variabele leeftijden verdragen, maar vereist een veilige leeromgeving in leeftijdsgroepen. Ouders willen niet dat hun 14-jarige kind een 55-jarige man omhelst in een theaterscène. Het lichaamsbewustzijn, de manier van omgaan met lichamelijkheid en uittesten van en praten over speltechnische lichamelijkheid verdragen geen variabele leeftijden, maakt de spreker duidelijk. Een veilige leeromgeving, dus in leeftijdsgroepen, is nodig voor de lessen Woordkunst-Drama.

Hetzelfde geldt voor kwaliteit: een uitspraak als "Ik zal u eens goed arrangeren." uit Claus' 'Het Verdriet van België' wordt totaal anders aangepakt en geïnterpreteerd door een gescheiden dame van 45 en een meisje van 12. Elkaars aanwezigheid kan remmend en demotiverend werken. De gelaagdheid is in dit geval niet verrijkend maar choquerend en onverantwoord.

Ook op het vlak van leefwereld, levenservaring, ontwikkeling en leerwinst zijn volwassenen en jongeren totaal verschillend. Jongeren zijn sterk sociaal en emotioneel gemotiveerd en willen schitteren. Deze periode van gevoeligheid is dan ook de beste om te werken aan hun creatieve en artistieke identiteit. Dko reikt daarvoor instrumenten aan.

Katrien Cornelis vult aan dat adolescenten in de kwetsbare periode tussen kind en 16+ op zoek zijn naar een taal om zich emotioneel uit te drukken. Deze intrinsieke leervraag veronderstelt pedagogische competentie bij de docent en een uitgebreide kennis van het repertoire. Niet de voorkeur van leerkracht of bestuur dient voorop te staan maar het individuele ontwikkelingspatroon van de leerling. Vroegtijdige differentiatie volgens vakken met afgebakende leerinhouden volgens het huidige voorstel, doet tekort aan de ruimte die daarvoor nodig is, evenals aan de zoektocht naar nieuwe pedagogische methodes en artistieke invalshoeken. De zoektocht naar een taal om zich emotioneel te uiten, is echter ook een leervraag van veel volwassenen. De sprekers vragen daarom om ook in het derde niveau interne differentiatie mogelijk te maken.

Het spreekt voor zich dat het competentiegerichte model niet alleen veel aandacht vraagt voor de juiste samenstelling van klasgroepen maar ook een werkbare klasbezetting.

Annelies De Wolf vult aan dat daarvoor voldoende middelen nodig zijn. Alleen een evenredig aantal gekwalificeerde professionelen kan de artistieke en pedagogische belangen verdedigen in verhouding tot de eigenheid van de domeinen.

Zij vat samen dat de leerkrachten Woordkunst-Drama pleiten voor een uitgebreid niveau 3, waarin de leervraag wordt aangevuld met deelsegmenten; een afzonderlijke opleiding voor jongeren en volwassenen; en een werkbare klasbezetting. Zij hoopt dat de suggesties van De Spreekkamer aan het voorontwerp van decreet worden toegevoegd, zodat artistieke kwaliteit en artistieke werkbaarheid bij decreet worden vastgelegd.

4. Geert Hendrix en Erwin Scheltjens, directeurs Stedelijke Academie voor Muziek, Woord en Dans Lier

Geert Hendrix bespreekt de samenwerking met het leerplichtonderwijs. In 2007 stelde de studie van Anne Bamford nog vast dat het deeltijds kunstonderwijs een heel hoog niveau had, maar ook dat de samenwerking geheel ontbrak. Het voorontwerp van decreet wil die lacune opvullen met een apart traject, waarin dko samen met lagere en secundaire scholen programma's opzet. Doel is om het cultureel bewustzijn te versterken en leerlingen van het leerplichtonderwijs naar het dko te leiden.

De minister wil daartoe in een apart budget voorzien, buiten het organieke urenpakket van de academies. De aanvragen zouden via CANON Cultuurcel behandeld worden en een onafhankelijke jury beslist over financiering voor drie jaar. Probleem is wel dat het huidige dko weinig marge heeft om de verwachte grotere groepen te onthalen en de nodige zorg te verlenen, merkt de spreker op. Dko-leraren trekken trouwens nu al in september naar de lagere scholen om het aanbod van de academies voor te stellen.

Ander knelpunt is het ontbreken van duurzame verankering. Het rotatiesysteem beperkt de samenwerkingsverbanden tot drie jaar. Op het moment dat een proces expertise begint op te leveren, houdt het op. Daarbij komen nog de problemen met het personeelsstatuut, onder andere TADD, en de werkonzekerheid na afloop. Een en ander zal ook een competitie tussen academies

veroorzaken, die niet noodzakelijk beslagen zijn in het samenstellen van administratieve dossiers en daar ook geen kader voor hebben, meent de spreker.

Sinds 1999 bestaat al de opleiding Muzische Vorming, die leerkrachten basisonderwijs professionaliseert in academies, terwijl professionelen uit de academies met hun klassen werken. Zij werd opgericht als inhaalbeweging omdat in bijna geen enkele lagere school de einddoelen voor cultuureducatie gehaald bleken te worden. In zijn eigen academie is alvast veel gebruikgemaakt van de mogelijkheid, door 60 tot 70 leerkrachten per jaar, naast bijkomende begeleiding in de klas zelf, schetst Geert Hendrix. In 2016 werd de aanpak door de inspectie zeer positief genoemd in haar doorlichting, zoals blijkt uit het rapport: "De academies slagen erin om op een zeer kwaliteitsvolle manier de doelstellingen te bereiken en het project te organiseren. Het tijdelijk project is competentieverbredend voor de leerkrachten basisonderwijs. De impact van het tijdelijk project op de totale schoolwerking en de muzische opvoeding in het bijzonder is zeer groot en heeft uitsluitend positieve effecten. Het tijdelijk project verhoogt de muzische competenties van de leerkrachten basisonderwijs en heeft een directe invloed op de muzisch-creatieve attitude in de school. De academies blijven systematisch een hoge kwaliteit nastreven, met aandacht voor de noden en behoeften van het basisonderwijs.". Een positiever rapport is volgens de spreker bijna niet mogelijk, maar toch wordt het project nu vervangen door een soort projectonderwijs, wat hij betreurt, al is hij het eens met het doel van een grotere verspreiding. Vraag is echter of dat laatste zal lukken met het budget van 2,5 tot 4,5 miljoen euro waarover hij hoort spreken.

In de plaats daarvan bepleit de spreker om het project in te kantelen in de organieke structuur, als een unieke optie, die mag georganiseerd worden in vijf academies per provincie. Dat kan in de academie zelf of in stageprojecten in de basisscholen. De financiering is recht evenredig met het succes, op basis van een omkaderingscoëfficiënt. In dat verband is het ook wenselijk dat dko kan samenwerken met lerarenopleidingen, die niet alle muzische domeinen in het gewone pakket krijgen. Waarom geen leerlijn professionalisering in de vierde graad, tot wat men in Engeland muziek- of cultuurmaker noemt, iemand die beslagen is om te werken met heel diverse groepen? Dat is veel minder vaag dan wat in het voorontwerp van decreet staat, besluit Geert Hendrix.

Erwin Scheltjens wijst op de besparingsmaatregelen: 92 en 95 zijn het nieuwe 100. De aanwendingspercentages die in besparingstijden als tijdelijke maatregel zijn ingevoerd, worden nu verankerd in de nieuwe omkaderingscoëfficiënten. Daarbovenop komt de mogelijkheid om opnieuw aanwendingspercentages in te voeren. Een dergelijke besparing op een besparing is zorgwekkend. Verder wordt ook een zeer complexe solidariteitsfactor ingevoerd als onderdeel van de programmatieregelgeving, waarvan de impact niet te voorspellen is.

De inwerkingtreding van wat voorligt, zal tot gevolg hebben dat er een reaffectatiegolf ontstaat onder vastbenoemde leerkrachten. Een volledige generatie tijdelijke leerkrachten dreigt uit het dko te verdwijnen, bovenop de verdwijning van bijna 6 vte in Lier door de stopzetting van het genoemde project Muzische Vorming, waardoor in één klap heel veel expertise dreigt verloren te gaan.

5. Geert Philips, directeur Academie voor Muziek, Woord & Dans Geel

Geert Philips is bezorgd over de leerlingenzorg en de afstandsnormen.

5.1. Leerlingenzorg

In Geel bestaat een uitgebreide werking Academie op Maat, met een groot aanbod voor, op dit moment negentig, leerlingen met een kleine of grotere beperking. Voor deze verhoogde zorgnoden krijgt de academie geen aparte subsidie. De spreker vermeldt de coördinator, de zorgvuldige intake, de intervisies tussen de leerkrachten, en hun kennisdeling en ondersteuning. Doordat er voor dergelijke individueel aangepaste trajecten geen apart vak bestaat, worden de leerlingen ingeschreven binnen algemene vakken als AMV, AMC of AVV.

Dat bijgevolg ook de leerkracht daarin is ingeschreven, heeft gevolgen bij interne voorrang en reaffectatie. Elk jaar is de spreker bang dat de door opleiding of ervaring gespecialiseerde leerkracht moet worden vervangen door iemand die niet geschikt is. De spreker vraagt dan ook om de inbouw van een apart vak of een mechanisme dat de expertise waarborgt en zorgt voor de continuïteit en zekerheid waar net die leerlingen extra behoefte aan hebben.

Leerlingenzorg is echter breder dan de groep met een VAPH-document of een buo-document. Het gaat ook over de instroom van mensen uit moeilijke socio-economische milieus of anderstaligen. Voor hen zet Geel een fulltime pedagogisch coördinator in, die werkt met een intakeformulier waarop men kan aangeven waarmee rekening moet worden gehouden, een leerlingvolgsysteem, beperkte groepsgrootte, pedagogische begeleiding van de leerkrachten bij problemen in de klas of met ouders, naast gesprekken met leerlingen en ouders.

In zijn academie heeft de voorgestelde structuur om te beginnen een besparing van 20 percent tot gevolg omdat in de tweede graad van het domein Muziek voortaan slechts 2 uur in de plaats van 2,5 uur AMV en Samenzang georganiseerd wordt. Geel komt wel goed weg met de nieuwe omkaderingscoëfficiënten, die twee uur extra opleveren, afgezien echter van de solidariteitsfactor en de beperking tot 50 percent voor leerlingen die overzitten in de vierde graad.

Daarbij komen de kosten voor de leerlingen die voortaan al in het eerste jaar een instrument kunnen kiezen, die in zijn academie met 204 eerstejaars neerkomen op 68 uur (bij klassen van drie leerlingen). Samen met de verlenging van de uren Dans bereikt hij 74,5 uur extra in het goedkoopste scenario, met groepslessen in de derde graad of geen geluidsleer en opnametechniek als keuzevak in de vierde graad.

De eindfactuur, met de eerder genoemde 25 uur besparing en 2 uur extra omkadering, komt in Geel uit op een tekort van 47,5 uur.

Aangezien de academie niet aan sociale afbraak wil doen, kan zij dat niet opvullen door een besparing op zorg of pedagogische coördinatie. In de plaats kan men een beetje besparen op pianobegeleiding of de groepen vergroten, al zorgt dat respectievelijk voor artistieke en pedagogische achteruitgang. Een en ander komt ten koste van alle leerlingen, maar zeker van die met hogere zorgvraag, besluit Geert Philips.

5.2. Afstandsnormen

Deze bezorgdheid illustreert de spreker met zijn toekomstige werkplek: de academie van Mortsel. Zij heeft een vestigingsplaats in Kontich, waar het lokale

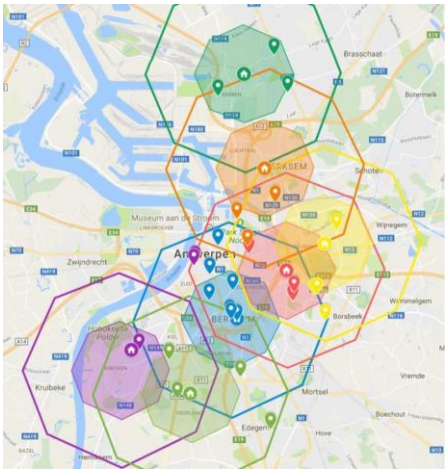
bestuur investeert in renovatie en nieuwbouw. Door de afstandsnorm in het voorontwerp van decreet zal bij verhuizing echter alleen de initiatiegraad mogen ingericht worden op de nieuwe locatie, aangezien de academie van Edegem zich op 3 kilometer bevindt. Hij citeert de ontwerptekst: "Art. VII.38. Een academie of vestigingsplaats kan definitief van adres wijzigen waarbij alle leerlingen op hetzelfde moment naar het nieuwe adres verhuizen. Bij de verhuis van een volledige academie of een volledige vestigingsplaats zijn de programmatienormen niet van toepassing. De afstandsnormen zijn van toepassing.".

Er bestaat weliswaar volgende uitzonderingsprocedure: "Art. VII.39. Wegens uitzonderlijke redenen kan de Vlaamse Regering toelating geven om leerlingen onder te brengen in gebouwen buiten de bestaande vestigingsplaats. De programmatie- en rationalisatienormen zijn hier niet van toepassing voor de duur van de onderbrenging. De Vlaamse Regering bepaalt de duur van de onderbrenging.".

Die maatregel lijkt de spreker echter meer bedoeld voor een tijdelijk onderkomen in geval van calamiteiten. Hij besluit dat lokale besturen die investeren, zoals bijvoorbeeld die in Kontich en Boechout, bedrogen uitkomen. De spreker rekent op een oplossing, maar dan liefst een decretale.

De afstandsnormen in het algemeen maken inspelen op lokale opportuniteiten onmogelijk, stelt de spreker. Mobiliteit is een ander punt, zowel in dicht- als dunbevolkte gebieden. Tien kilometer is ver voor een zeventienjarige, merkt de spreker op. In de plaats van drie kwartier fietsen zal vaak gekozen worden voor de auto, voorspelt hij. De spreker pleit voor een aanbod zo dicht mogelijk bij de leerling, ook omwille van sociale gelijkheid. De normen zijn ook hinderlijk voor de samenwerking met het dagonderwijs, die net moet gestimuleerd worden. Tot slot zijn de afstandsnormen ook blind voor de demografische realiteit: Mortsel heeft 3288 inwoners/km², Geel 360, het kerngebied Antwerpen 11.000. Toch gelden overal dezelfde normen.

Ter illustratie toont hij de impact van de afstandsnormen op de grootstedelijke context in Antwerpen, waarin de gekleurde en transparante zeshoeken afstanden van respectievelijk 2 en 4 kilometer weergeven.



In dat dichtbevolkte gebied zal vrijwel niets meer kunnen worden opgericht. Hij pleit er dan ook voor om de afstandsnormen te verbinden met de demografische realiteit, te verruimen, of aan te vullen met een aanvraagprocedure voor uitzonderlijke situaties en zeker bij verhuizing. Er zitten zelfs voldoende budgetbeheersingsmechanismen in het voorontwerp van decreet (zoals het

krappe kader en de rationalisatienormen) om de afstandsnormen helemaal te schrappen, besluit Geert Philips.

6. Maarten Vansina, directeur gemeentelijke Academie Westerlo

Maarten Vansina onderstreept dat engagement kenmerkend is voor het kunstonderwijs, dat geen luxe is, ook al is het klein en valt het buiten het leerplichtonderwijs. De uitgestelde discussie over de implementatie van de eindtermen heeft daarmee te maken. In een academie als die van Herentals, waar hij schilderkunst doceert, verwerven studenten met zeer uiteenlopende socio-economische achtergrond naast artistieke competenties ook zelfrespect en redzaamheid. In tijden van polarisering biedt het dko mee een antwoord op de angst voor het vreemde. De minister is volgens hem niet blind voor dat civiele effect. Toch onderschrijft hij de noodzaak om nog feller in te zetten op kansengroepen.

Zijn eigen academie van Westerlo heeft door de arbitraire programmatiestop geen hogere graad, wat leidt tot personeelsverloop, versnipperde contracten en ingekorte leertrajecten. Omdat het geval illustreert hoe toevallig het veld in elkaar zit, juicht hij de opheffing van de programmatiestop erg toe.

Ondanks de verankering in Onderwijs kan dko geen gebruikmaken van dezelfde subsidiëring voor scholenbouw, heeft het niet hetzelfde kader, krijgt het geen Vlaams budget voor middelen, materialen en instrumentarium, en worden niet dezelfde cao's geïmplementeerd, hoewel de inspectie dezelfde kwaliteitsgaranties vereist. De vraag om middelen is dan ook redelijk. De spreker wijst erop dat de sector autonoom genoeg is om uit zichzelf, zoals de voorbije jaren is gebeurd, evaluatiemethodes te hertekenen en kwaliteitsprocessen in te voeren. Die expertise en dat zelfsturende karakter mag men niet te niet doen, waarschuwt hij. Hij vermeldt ook de stappen die gezet worden in de ontwikkeling van nieuwe leerplannen, die volledig passen in het competentiegericht kader en kwaliteitsgaranties bieden, door de sector zelf en los van de koepels. De minister heeft daar oor voor gehad, stipt hij aan.

Vervolgens treedt hij bij dat er een verschil is tussen de geest van de conceptnota en de implementatie in het voorontwerp van decreet. Het beleid heeft weinig kritiek op de huidige werking van het dko, behalve misschien dat te weinig kansengroepen bereikt worden, wat hij erkent. Hij onderstreept dat nieuwe mogelijkheden bieden ook een bijhorend kader vereist, zoals in Muziek.

De spreker ziet tegenstrijdigheden in het voorontwerp van decreet op het vlak van competenties en levenslang leren. Zo wordt de doorstroming naar een specialisatiegraad in de beeldende kunst beperkt tot 20 percent van de gewogen populatie van de hogere graad. Welnu, in die populatie streeft iedereen op zijn niveau kwaliteit na, ook al weet men heel goed van elkaar wie boven het gemiddelde uitsteekt. Veel academies waarderen individuen volgens individuele kwaliteiten en doelstellingen zonder ze te rangschikken. Door het aanbrengen van een cesuur in de doorstroming creëert men echter de perceptie van falen. Dat kan toch niet de bedoeling te zijn? Maarten Vansina weet uit ervaring dat mensen in hun specialisatiegraad ook onverwacht kunnen uitstijgen boven zichzelf.

De maatregel zal leiden tot conflicten, voorspelt hij, hoe goed en transparant de criteria ook zijn. Het gaat in tegen de leervraag en het belang van leerlingen en instellingen. Slechts enkelen zullen immers hun opleiding echt mogen voltooien.

De spreker beseft dat de cesuur bedoeld is om dezelfde specialisatie mogelijk te maken in de podiumkunsten, waar zij nog niet bestaat. Hij gunt hun dat, maar is

herverdeling van middelen altijd goed tussen verschillende opleidingspaden? Hij vraagt zich af of de gewenste artisticiteit nog altijd zal worden gehaald als men op de werking van de academies bespaart door de specialisatie te beperken.

De academies staan zonder meer positief tegenover samenwerking met het leerplichtonderwijs, al kan de spreker niet meegaan in de manier waarop die in het voorontwerp van decreet geïmplementeerd wordt. Zij gaat voorbij aan de realiteit. Onttrek geen middelen, maar formuleer inspanningsverplichtingen, percentages en quota voor de deelname van kansarme kinderen, stelt hij voor. Kinderen betalen uiteindelijk de daling van de omkaderingscoëfficiënten. De criteria zullen er ook voor zorgen dat bepaalde regio's makkelijker dan andere van het projectgeld gebruik kunnen maken. Is de intrinsieke motivatie niet effectiever voor samenwerking dan de behoefte aan middelen?

Bovendien zijn de projecten beperkt in de tijd. Bij de duurzaamheid vallen vraagtekens te plaatsen. In feite wil men volgens de spreker op onrechtvaardige wijze het tekort aan artisticiteit in het leerplichtonderwijs opvullen met geld uit het dko. Is het niet logischer om de opleiding in die vakken, de rol van CANON Cultuurcel en de hele cultuureducatiesector te herbekijken? Bevoegdheden overhevelen zonder middelen blijft ook in het Vlaams Parlement niet zonder reactie, veronderstelt Maarten Vansina. Als het dko de problemen met cultuureducatie in het leerplichtonderwijs moet oplossen, moeten daar middelen tegenover staan, vat hij samen.

Het is echter opvallend dat naast de vraag aan het dko om extra te investeren in het leerplichtonderwijs, de kunsteducatie in het leerplichtonderwijs (onder meer in naam van vzw Muzes) zich zorgen maakt over haar plaats binnen de implementatie van het eindtermendebat.

Verder bevestigt hij de bestaande, vrijwillige samenwerking, maar die zou door het gebrek aan extra kader en de beperking tot 3 percent van de pedagogische coördinatie net kunnen verminderen.

De spreker vat samen dat de geest van het deeltijds kunstonderwijs niet uitgehold mag worden, dat er nog autonome keuzes gemaakt moeten kunnen worden, dat mensen niet gerangschikt mogen worden en dat wordt geëvalueerd op competentieniveau en leeftijd, binnen een ruim en toekomstgericht kader.

7. Wietze Minne, directeur Academie voor Muziek en Woord Sint-Agatha-Berchem

7.1. Specifiek voor het Brusselse dko

Wietze Minne gaat in op de specifieke situatie van het dko in Brussel, dat bestaat uit elf academies, waarvan vijf gemeentelijke, vijf van het GO! en een van het vrije net. Acht ervan bieden Muziek, Woord en Podiumkunsten aan, de andere Beeldende Kunsten. Vier hebben ook filialen buiten Brussel.

Specifiek voor Brussel is dat ook Franstalige academies actief zijn op hetzelfde grondgebied, dat verschillende inrichtende machten en koepels dicht bij elkaar actief zijn, dat inrichtende machten over het algemeen over erg weinig middelen beschikken, dat dko een lage prioriteit heeft vanwege andere noden zoals de capaciteit in het bao, en dat het doelpubliek zeer divers en meertalig is, wat extra zorg vraagt.

7.2. Grootste probleem Brusselse dko

Het grootste probleem van het Brusselse dko is het gebrek aan geschikte infrastructuur, in het bijzonder bij de gemeentelijke instellingen, die niet of nauwelijks over eigen lokalen beschikken. Sommige academies krijgen hun lessenpakketten alleen georganiseerd door voor sommige lessen uit te wijken naar de filialen buiten Brussel.

7.3. Voorontwerp van decreet: goed voor Brussel

Als eerste punt in het voorontwerp dat goed is voor Brussel, noemt de spreker het behoud en zelfs de kleine uitbreiding van de Brusselse omkadering.

Belangrijk is ook dat binnenkort kan worden gestart met Muziek en Woord voor zesjarigen, wat de Franstalige academies nu al kunnen. Verder wordt de rol van het samenwerkingsforum dko Brussel bevestigd. Tot slot is Wietze Minne dankbaar voor de regeling voor Brusselse academies met filialen in de rand, die niet ideaal is, omdat de leerlingen in de rand terugvallen van het Brusselse op het Vlaamse kader, maar wel rampen vermijdt met de clausule die dramatisch urenverlies uitsluit.

7.4. Voorontwerp van decreet: minder goed voor Brussel

Minder goed voor het Brusselse dko zijn de afstandsnormen bij programmatie (die zo absurd zijn dat ze verhinderen om in gemeenten zonder enig Nederlandstalig aanbod iets op te zetten), de ontoereikende werkingsmiddelen (voor Podiumkunsten lachwekkend laag), de ontoereikende administratieve omkadering (die nog wordt afgebouwd), het ontbreken van een middenkader en de onbegrijpelijke beperking op de pedagogische coördinatie, overloopt Wietze Minne. Tot slot is ook het inschrijvingsgeld veel hoger dan in de Franstalige academies.

Het grootste probleem blijft echter de infrastructuur. Andermaal pleit de spreker voor een globaal actieplan, uitgewerkt door de minister van Onderwijs, de minister van Brussel en het VGC-collegelid bevoegd voor Onderwijs. In afwachting vraagt hij maximale flexibiliteit in het benutten van mogelijke infrastructuur, waarbij hij gemeenschapscentra, bibliotheken en schoolgebouwen vernoemt. Als probleem in dat verband vermeldt hij dat wijkafdelingen voortaan meegerekend worden als vestigingsplaatsen voor programmatie en rationalisatie, waarbij ook hij de vraag stelt of de uitzondering in art. VII. 39 voldoende rechtszekerheid biedt.

Pijnpunten van het voorontwerp van decreet voor Podiumkunsten in het algemeen zijn voor hem de ontoereikende omkadering in de 1ste en 2de graad Muziek en Woord, en de afstandsnormen bij programmatie. De eenvoudigste oplossing is extra middelen (met 5 tot 6 miljoen euro kan men de grootste noden in Podiumkunsten lenigen), maar men kan daarnaast ook gericht middelen verschuiven door niet vier jaar te voorzien voor de 2de graad Muziek volwassenen en die te beperken tot drie jaar zoals nu. Ook om een 2de graad Woord voor volwassenen vraagt hij niet. Bovendien bevatten de laatste simulaties nog een aantal overschattingen. Verder ziet hij niet wat gewonnen wordt met de manier waarop het voorontwerp van decreet vormgeeft aan de samenwerking met het leerplichtonderwijs. In die middelen kan veel beter voorzien worden in de organieke structuur. Hij treedt zijn collega's bij dat de samenwerking in de praktijk al volop bezig is, zoals ook in Sint-Agatha-Berchem het geval is.

De afstandsnormen kunnen wat hem betreft afgeschaft worden en eventueel vervangen door een ander mechanisme dat concurrentie reguleert, zoals het

advies van het Samenwerkingsforum in Brussel. De bestaande omkadering zorgt er vanzelf voor dat niet wild geprogrammeerd wordt. Als afschaffing geen optie is, kunnen de afstandsnormen verlaagd worden en moeten gemotiveerde uitzonderingen mogelijk zijn.

De academies voor podiumkunsten vinden het voorontwerp van decreet geen goed niveaudecreet, ook al bevat het zeer veel goede elementen. Er zijn echter nog fundamentele aanpassingen nodig, waarvoor zij op de commissie rekenen.

8. Hans Martens, directeur Academie voor Beeldende Kunsten Mechelen

Hans Martens sluit zich aan bij de vorige sprekers maar wenst hen ten persoonlijke titel nog aan te vullen met een focus op het volwassenenonderwijs binnen het dko en de link met het kunstenveld en bij uitbreiding de gemeenschap.

Hoewel hij zelf een optimist is, vindt hij dat de uitgekiende communicatiestrategie van de minister, die slechts mondjesmaat deelaspecten van het niveaudecreet via de media vrijgeeft, heeft geleid tot een al te rooskleurige voorstelling van zaken, die niet stilstaat bij de negatieve impact en de collaterale schade.

In mei 2017, na de goedkeuring door de Vlaamse Regering van de eerste ontwerpnota, focuste de minister op de mogelijkheid dat nu ook 6-7-jarigen naar het muziekonderwijs kunnen, wat tot een hoerastemming leidde, ook al is dat niet te organiseren, zoals de vorige sprekers overtuigend aantoonden.

In oktober 2017, na de goedkeuring door de Vlaamse Regering van de tweede ontwerpnota, leek ze het deeltijds kunstonderwijs voor te stellen als de redder van de falende muzische vakken in het basis- en secundair onderwijs. Alles inzetten op de samenwerking met het leerplichtonderwijs was de teneur. Hoera, hoera, maar evenmin te organiseren, meent de spreker.

Wat men niet hoort via de media, is of de politiek wel stilstaat bij de consequenties van dit alles: haalbaarheid, financiering, planlast en gelijkberechtiging. Uit de behandeling van enkele vragen om uitleg in de commissie op 28 september 2017 bleek ook dat in de discussie een belangrijk deel van het DNA van de academies ondergesneeuwd raakt, namelijk de volwassenen. Die groep wordt soms al te makkelijk afgeschilderd als beoefenaars van een hobby, meer zelfs, volwassen leerlingen mogen het blijkbaar niet meer leuk vinden in de academies omdat ze – zo vooronderstelt de minister althans – moedwillig blijven zitten. De reductie van de financiering tot 50 percent noemt hij een serieuze aderlating.

Een volwassen leerling heeft nochtans na 5 jaar hogere graad, 2 jaar specialisatiegraad en eventueel 2 bisjaren nog steeds maar 2800 uren les gekregen. Wetenschappelijke studies zoals die van Richard Sennett spreken over 10.000 uren oefening om een artistieke discipline onder de knie te krijgen. Daarmee zijn we ver verwijderd van de filosofie van levenslang en levensbreed leren, die aan de basis lag van de hervormingsbeweging die tot het voorontwerp van decreet heeft geleid, ver verwijderd van het boeiende Bamfordrapport, maar ook van het advies van de Vlor bij de conceptnota van de minister, aldus de spreker. Hans Martens roept de vraag op of de regering bezig is met een uitrookscenario voor het volwassenenonderwijs, zoals dat ook al in de CVO's het geval is. Die onderliggende agenda is volgens hem al te duidelijk in alle kleine regeltjes over financiering, coëfficiënten, afstandsnormen, aanwendingpercentages enzovoort.

Het deeltijds kunstonderwijs in Vlaanderen is uniek in Europa. Men kan het als een excentrieke ballast ervaren of als een uniek verrijkend project dat gekoesterd moet worden. Net zoals de academies geen talenten met elkaar vergelijken maar

ontwikkelen, vragen ze om ook dat specifieke onderwijs niet met andere vormen te vergelijken maar te ontwikkelen.

Vlaanderen staat met het unieke concept van deeltijds kunstonderwijs voor volwassenen mijlenver voorop ten opzichte van wetenschappelijke inzichten die wereldwijd opgang maken: learning through art – leren door kunst te beoefenen, niet om de zoveelste Tuymans of Borremans te worden, maar om vaardigheden te ontwikkelen die zowel in het beroepsleven als de private omgeving inzetbaar zijn. Met kunst bezig zijn (actief of passief) doet mensen langer leven. Dat zegt professor Wim Distelmans. En kunst maakt ze gelukkiger, bevestigen wetenschappelijke studies. Zonder dat men ze hoeft te herleiden tot zorgcentra, bieden de academies toch een bijzonder antidotum tegen de verzuring en weten ze antwoorden te formuleren op de impact van de vergrijzing van onze bevolking, stelt de spreker.

Aan de Universiteit van Harvard heeft men daar zelfs een speciaal programma voor ontwikkeld: visual thinking strategies is zelfs een onderdeel binnen de opleiding Geneeskunde. Welnu, dat gebeurt reeds jaren in Vlaamse academies, vaak zonder dat het geëxpliciteerd wordt. VTS leidt tot beter leren kijken, het aanscherpen van diagnostische vaardigheden, het verrijken van de communicatie en het begrijpen van complexe structuren. Het helpt tegen burn-outs, maar vooral, bezig zijn met kunst leert mensen omgaan met hun beperkingen en frustraties. We zijn niet ver verwijderd van het inzicht dat een dokter misschien beter een opleiding aan een kunstacademie voorschrijft dan een doos pillen. Het is in ieder geval de overtuiging van de spreker dat iedere euro die geïnvesteerd wordt in het dko, twee euro uitspaart in de welzijnssector.

Het is duidelijk dat de minister in een verkiezingsjaar koste wat het kost het decreet wenst te doen landen. Maar er zal chaos heersen. Academies, directies, leerkrachten en leerlingen weten niet waar ze aan toe zijn. Zij kunnen amper de lokale mandatarissen uitleggen hoe hun deeltijds kunstonderwijs er zal uitzien, dat ze nog steeds niet kunnen rekenen op extra financiering voor infrastructuur, en dat ze – als ze een kwaliteitsvolle academie wensen te behouden – zelf zullen moeten investeren in een middenkader. Ze zullen aan de ouders moeten uitleggen dat ze vollere klassen moeten samenstellen. Ze zullen aan de volwassen leerlingen moeten uitleggen dat ze wat sneller moeten afstuderen, en dat ze het niet meer leuk mogen vinden.

Zonder bijsturing en bijkomende middelen vrezen de academies dat het kind met het artistieke badwater wordt weggespoeld, wat men vervolgens ook nog verkoopt als een succesverhaal. Met dit voorontwerp van decreet moeten ze meer doen met hetzelfde geld. De spreker gewaagt van collectieve verarming. De spreker richt zich tot slot tot de minister en stelt dat het een lelijk werkstuk is. Het mist kleur, de slagschaduwen zijn niet goed, de compositie is gebrekkig en er is geen gebruikgemaakt van de gulden snede, oordeelt hij ironisch. Voor hem is het duidelijk: het wordt een jaartje zittenblijven voor de minister.

II. Bespreking

1. Vragen van de leden

Caroline Gennez vindt de toelichtingen over uiteenlopende disciplines verrassend congruent, wat de reflectie verheldert. Het lid stelt vast dat alle sprekers zich bereid tonen constructief mee te werken aan een geïntegreerd niveaudecreet, waar ook alle fracties achter staan. Haar vragen stelt ze ook namens Bart Caron van Groen, deelt ze nog mee.

Het lid vindt het net zoals de sprekers logisch dat de financiering open end blijft, al verschilt het beleidsdomein daarin van andere waarin de financiering de vraag niet automatisch volgt. Sp.a en Groen waarderen dat flexibilisering en maatwerk volgens de leervraag – althans in theorie – kunnen gerealiseerd worden. Het voorontwerp van decreet verschaft de rechtsgrond, maar de sprekers zien te weinig ruimte in omkadering en programmatie. Haar fractie waardeert ook de globale benadering, die zowel inzet op programmatie, flexibele trajecten, autonomie van inrichtende machten, al zal de realisatie afhangen van bepaalde elementen.

Ze treedt wel de kritiek van de Vlor op de complexiteit van de nieuwe regelgeving bij. Een gemiste kans volgens het lid om helderheid en transparantie te genereren en de creatieve leerkracht te bevrijden van planlast. De afstandsnormen vergemakkelijken de programmering niet. Voor de spreker moet de koppeling van programmatie- en rationalisatienorm aan vestigingsplaats uit het decreet verdwijnen, want zij is nefast om op de – op zich wenselijke – toenemende vraag in te spelen. Caroline Gennez heeft zelf mogen vaststellen dat die nu al het aanbod overstijgt.

Dat de prefinanciering de organisatie van de programma's bemoeilijkt, is een terecht aandachtspunt. Ook de bezorgdheid over het solidariteits- en beheersingsmechanisme deelt ze volledig. Wat de minister precies beoogt, blijft onduidelijk. Dat grote of stedelijke academies mee moeten 'opdraaien' voor landelijke programmatie is niet logisch. Iedere geïnteresseerde jongere of volwassene zou op zich gehonoreerd moeten worden als participant.

De Vlor noemt het voorontwerp van decreet niet transparant, niet voorspelbaar en ontoereikend voor de gecreëerde vraag. Het lid roept de regering tot bijsturing op. Wat de beperking van de lokale autonomie betreft, sluit zij zich aan bij het pleidooi voor de afschaffing van de afstandsnormen. Of zijn er andere voorstellen om het concurrentie-effect te milderen, zoals het positieve advies van een nabijgelegen academie?

Wat de omkadering betreft, wil het lid weten hoeveel de coëfficiënt van 0,1 zou kosten. Een extra kader voor administratie, ICT, pedagogische coördinatie en zorg kan ze onderschrijven, maar hoe ziet men dat concreet in budgettair krappe tijden en op welke termijn? Is er een alternatief voor prefinanciering om te vermijden dat de programmatie stilvalt uit geldgebrek? Hoe kunnen de proefprojecten over samenwerking met het leerplichtonderwijs verduurzaamd worden zonder het te vervangen door een rotatiesysteem, afgezien van extra middelen? Hoeveel niet-vastbenoemde leerkrachten dreigen hun baan te verliezen in alle disciplines en academies samen, vraagt het lid, dat zelf eerder voor een groeitraject pleit.

Volwassenen die dko volgen, mogen dat van haar zeker leuk vinden, maar men mag er ook niet blind voor zijn dat mensen blijven zitten om die reden. Hoe kan men ervoor zorgen dat dit niet gebeurt bij mensen die toch voor 100 percent gefinancierd worden? Of is het probleem ingebeeld en doet het fenomeen zich niet voor? Hoe kan men, naast het werk in de klas, ambitieuze leerlingen ook een podium bieden, afgezien van de inzet van vrijwilligers? Voorts breekt ze een lans voor levenslang leren. Succeservaringen in een leertraject werken enorm stimulerend, wat belangrijk is voor het individu, de gemeenschap en de economie.

Het lid ondersteunt dat de opname van dko consequenties heeft voor de infrastructuur. Binnen AGODI moeten trekkingsrechten gegenereerd worden voor de academies. Men kan daarvoor met een groeipad werken.

Tot slot roept ze de minister op tot bijsturingen, want om meer te doen met minder moet men geen creatieveling zijn maar een tovenaar. Zij biedt alvast de steun aan van haar fractie voor de medewerking aan amendementen op basis van de input van de sprekers, al laat ze voorlopig het initiatief aan de meerderheid.

Ann Brusseel vond de voorbeelden van De Spreekkamer verhelderend en belangrijk. Afgezien van de leeftijden, heeft het lid geleerd dat in de samenwerking moet worden gekeken naar wat mogelijk is met beperkte middelen, maar met een blijvende zorg om kwaliteit, bijvoorbeeld in de instrumentlessen voor de allerkleinsten. De groepen mogen inderdaad niet te groot zijn. Wordt AMV, waarvoor men evenmin te grote klassen wenst, even interactief gegeven? Zij wijst erop dat het lager onderwijs ook interactief moet werken met grote groepen. Waarom kan dat niet voor notenleer?

Waarom precies wil men ondersteunend personeel organiek maken? Wat moet er veranderen ten opzichte van vandaag? De spreker is het eens dat de afstandsnormen niet remmend mogen werken in de grootstedelijke context, want naast de intrinsieke waarde van het artistieke, zijn ook zelfontplooiing en sociale mobiliteit van belang. Heeft men bekeken welke problemen daar mogelijk ontstaan als de afstandsnormen worden geschrapt maar al de rest wordt behouden?

Ann Brusseel treedt bij dat de vraag naar het doel van de samenwerking erg belangrijk is en dat die ligt in het streven naar kwaliteit en het doorgeven van knowhow, maar zij gelooft niet dat het de bedoeling is om problemen van het ene niveau naar het andere door te schuiven. Overlegden de academies daarover al met inspectie en pedagogische begeleiding? De problemen met muzische vorming in het lager onderwijs zijn bekend, en het voorontwerp van decreet biedt er eindelijk een oplossing voor aan. Misschien moet men daarvan vertrekken, suggereert zij. Spraken de academies al met de lerarenopleidingen? Volgens het lid zijn er verschillende mogelijkheden om de samenwerking met het leerplichtonderwijs in te vullen. Zou een opleiding Muzische Vorming budgettair een groot verschil maken? Kan dat voor volwassenen anders verlopen?

Tot slot erkent de spreker dat ook volwassenen als belangrijke lerenden moeten worden erkend, maar een en ander moet wel betaalbaar georganiseerd worden. Kunsten zijn misschien inderdaad duurzamer dan pillen, besluit de spreker, maar de bespreking van het voorontwerp van decreet is nog niet afgelopen.

Vera Celis attendeert erop hoe moeilijk het is om tot een dergelijk niveaudecreet te komen. Het is haar duidelijk geworden dat de sprekers de zeer hoge kwaliteit van het dko willen behouden, net als het specifieke karakter van de verschillende domeinen. Het lid hoopt dat ze hun enthousiasme voor hun discipline bewaren. Het zou interessant zijn om van alle sprekers de wensen te vergelijken om naar synergie op zoek te gaan. In dat licht waardeert ze de samenvattende top 3 die De Spreekkamer zelf gaf op het einde: uitgebreid niveau 3, afzonderlijke lessen voor jongeren en volwassenen en een werkbare klasbezetting.

Samenwerking met de lerarenopleiding vindt de spreker een interessant spoor. Wordt daarom gevraagd in de academies? Kan dat budgetneutraal georganiseerd worden of zijn er budgettaire implicaties? Verder viel haar op dat wel over de samenwerking met het leerplichtonderwijs en over de domeinen heen gesproken werd, waarover de proefprojecten al heel wat opleverden, maar niet over die met koren, orkesten, kunstkamers en media. Vindt men dat het voorontwerp van decreet voldoende ruimte biedt om aan de slag te gaan met nieuwe samenwerkingen, kunstvormen en technologieën?

Is er volgens de sprekers voldaan aan de wens van het parlement om ook bij dit voorontwerp van decreet de planlast niet te verhogen voor de uitvoerders, en om meer bepaald de geldstromen in het dko te vereenvoudigen? Of zien de academies op bepaalde plaatsen eerder een toename van de planlast?

Ook *Koen Daniëls* stelt vast dat de sprekers zeer eensluidende en sterk gedragen zaken naar voren brengen. Ervaart De Spreekkamer dat ook in andere disciplines dan Woord en Drama jonge mensen en volwassenen niet altijd kunnen samengebracht worden? Wat is de weerslag daarvan op het voorontwerp van decreet? Moet dat algemeen geregeld worden via de coëfficiënten of per discipline?

De groepsgrootte is een kwestie die leeft in het hele onderwijs. Het ideaal hangt van vele factoren af: discipline, beheersingsniveau, publiek en doelen. Zijn er nog andere? Hoe kan men daar decretaal rekening mee houden? Zet men daarmee de organisatie van de groepen niet te zeer vast?

Moet een lesuur 50 en 60 minuten duren? Is daar een lijn in te trekken of is het veld verdeeld?

Zijn er situaties waarvoor de mogelijkheid tot afwijking in art. VII.39 anders moet geformuleerd worden? Hoe ziet men de verhouding tussen de vestigingsplaatsen? Moet men academies zelf maar de gevolgen laten dragen als ze een pakket organiseren voor één leerling in een uithoek?

Volgens het lid komen bij de sprekers steeds vier oplossingen terug voor de herbestemming van middelen van de tweede graad Woord en Muziek. De graad Muziek voor volwassenen een jaar inkorten en de tweede graad Woord voor volwassenen schrappen. Die twee maatregelen leveren centen op. Dat de verwachte instroom in de eerste graad overschat wordt, levert niet direct geld op. De middelen van de samenwerking met het leerplichtonderwijs opnieuw in de organieke structuur investeren, doet de vraag rijzen of de huidige samenwerking met het leerplichtonderwijs dan wordt voortgezet.

Wat bedoelt Codibel precies met evenredige omkadering voor vertraagde en versnelde trajecten? Welke formule wil men daartoe hanteren? In alle disciplines? Wat de reaffectatie betreft, legt de spreker het probleem voor van de vastbenoemde leraar dwarsfluit, die de belangstelling voor dat instrument ziet dalen. Welke oplossing ziet men daarvoor?

Tot slot wil hij vragen welke uitweg men ziet voor de doelen. Moet er een hiërarchie komen in de eindtermen, eventueel volgens de graden?

Kathleen Krekels stelt vast dat er nog werk aan de winkel is om het voorontwerp van decreet op punt te stellen. Terugkerende elementen, die zij ook al vaststelde in eerdere gesprekken, zijn de coëfficiënten, het middenkader, de prefinanciering en de samenwerking met het leerplichtonderwijs.

Moet om ontslagen en verlies van knowhow te vermijden, gewerkt worden aan de coëfficiënten of ziet men andere mogelijkheden? De optie van een apart vak voor de academie op maat moet alvast overwogen worden, vindt het lid. Klopt het dat de financiering daarvoor in alle scholen gelijkgeschakeld is met die voor andere leerlingen, terwijl men vroeger meer kreeg in het kader van de projecten inclusief onderwijs? Sturen daarom scholen met weinig aanvragen die leerlingen door naar andere die al wel een kader hebben? Of zijn er scholen die andere, inspirerende oplossingen hebben gevonden? Moeten er maatregelen in het ontwerp van decreet worden opgenomen?

Muziekscholen berekenden dat er veel uren te kort zijn om zesjarigen een instrument aan te leren. De huidige omkadering zou amper 4 minuten per kind opleveren. Kunnen de academies dat bevestigen?

Welke punten uit het voorontwerp van decreet moeten prioritair bewaard, eruit gehaald of bijgestuurd worden?

Jan Durnez vindt het deugddoend om geëngageerde mensen te horen, die geloven in wat ze doen en dat hartstochtelijk verdedigen. Hij waardeert zowel de lijnen en accenten die erin terug te vinden zijn als de nuances. Het is aan de commissie om daarop in de volgende maanden door te gaan.

Het lid voelt dat iedereen bereid is na 26 jaar om de stap te zetten, al valt er nog wat aan te sleutelen. Hij waardeert ook het streven naar verbreding en de samenwerking met andere onderwijsvormen en met cultuur. Wat valt te leren uit de vele projecten tijdens de voorbije jaren, zowel degene die door de Vlaamse overheid zijn gefinancierd als die van de gemeenten? Wat hebben ze gekost en wat is de stand van zaken? Hij is met name geïnteresseerd in de bijdrage van de gemeenten en pleit ervoor dat daar ruimte voor blijft. Hij vraagt de gemeenten om geen misbruik te maken van het niveaudecreet om de verantwoordelijkheid helemaal bij Vlaanderen te leggen. Tot slot vraagt hij ook redelijkheid in de benadering van afstanden in dun bevolkte landelijke gebieden.

Ook *Paul Cordy* baart de afstandsnorm zorgen. Samenwerkingsprojecten als dat op het Antwerpse Kiel komen daardoor in het gedrang, vreest hij. Welke alternatieven ziet men om onnodige concurrentie te vermijden? Moet men de volwassenen in het dko, met hun andere aanpak en finaliteit (die meestal geen doorstroming is) niet anders bekijken dan jongeren?

Verder vraagt hij toelichting bij de stelling van De Spreekkamer dat de vroegtijdige differentiatie op basis van vakken met afgebakende inhouden de leerlingen tekortdoet. Hoe kan men in een andere aanpak de leerinhouden garanderen?

Hoeveel leerlingen lopen de Brusselse academies mis door hun hogere inschrijvingsgeld?

2. Antwoorden van de sprekers

Paul Voet weet dat minister Crevits 2,5 miljoen euro uittrekt voor de indaling van een eerste graad Woord en Muziek. Dat bedrag wordt vanwege de prefinanciering wel pas gespendeerd in september 2019. Van de huidige berekening van alle andere cijfers is hij niet op de hoogte gesteld, stelt de spreker. De meest recente dateren van eind 2016. Het aantal banen dat zou verloren gaan, kwam toen op 101 vte. In die simulatie zou dko 70.000 euro meer kosten dan vandaag. Het bedrag van 5 miljoen euro dat de academies vragen, is ook op die teksten van een jaar geleden gebaseerd.

Op dit moment bestaat het pakket Notenleer (2,5 uur) uit 2 uur AMV en een halfuur Samenzang. Dat wordt vervangen door MCV, dat op verschillende manieren kan worden samengesteld, al is nog niet duidelijk of met halve uren kan worden gewerkt. Hoe en met welke vakken kiezen de academies zelf, maar ze moeten op het einde van de tweede graad wel de kwaliteit voorleggen aan de inspectie.

Hij wijst erop dat leerlingen verschillende noden hebben op het vlak van Notenleer. Om met drie leerlingen te werken voor het aanleren van een instrument, zijn er volgens de huidige omkaderingscoëfficiënten 22 leerlingen

voor het groepsvak en het samen musiceren. Bijvoorbeeld een cellist moet de fasleutel goed kennen, een violist niet. Voor de slagwerker is ritme heel belangrijk. In een technische school zet men toch ook geen leerlingen hout en metaal bij elkaar voor technische vakken. Dat is niet evident, beklemtoont Paul Voet.

Erwin Scheltjens bevestigt nogmaals de wens om samen te werken met het leerplichtonderwijs, wat feitelijk ook al lang plaatsvindt. De grote verandering in het voorontwerp van decreet is een verschuiving van de professionalisering van de huidige of toekomstige leerkrachten basisonderwijs (door hen een muzische houding mee te geven), naar het leiden van extra leerlingen naar het dko. Terwijl het eerste duurzaam is, gaat het tweede over het bereiken van kansengroepen, maar dat is iets anders, merkt de spreker op.

De organieke middelen van de academies, aangevuld met middelen uit de nascholing, zouden de mogelijkheid moeten bieden om voor de genoemde leerkrachten een traject op maat uit te werken, bijvoorbeeld in een unieke optie Muzische Vorming. Hetzelfde principe kan ook gelden voor de lerarenopleiding, waarin de studenten een deel van hun studiepunten zouden kunnen verdienen door een deel van hun opleiding in een academie te volgen. Informele gesprekken met aanbieders van die opleidingen, maar ook met leerlingen en hun begeleiders leren dat die nood aan ondersteuning bestaat, aldus de spreker.

Geert Hendrix erkent dat het genoemde samenwerkingsproject dat in 1999 startte, overgefinancierd was doordat drie professionals worden ingezet om één doel te bereiken: de leerkracht, zijn opleider in de academie (een master met lerarenopleiding) en de wisselwerker die hem vervangt in zijn klas. In de plaats zou men de master naar de scholen kunnen sturen met een normale vierdegraadsfinanciering en een coëfficiënt van 1,5 of zelfs 2 (omdat men een dubbele belasting heeft van de lestijd). Daarmee zou de hele muzische vorming verankerd kunnen worden. Veel academies maken geen gebruik van het huidige systeem omdat het tijdelijk was, doch jaar na jaar verlengd werd. Verder bevestigt ook hij dat de lerarenopleiding om een soortgelijke samenwerking vraagt. Weinige daarvan hebben zelf een structuur die de vijf muzische vormen kan aanbieden, waardoor het vaak op workshops neerkomt.

Wietze Minne bevestigt dat elke academie om die samenwerking met het leerplichtonderwijs vraagt. De expertise om tot een dergelijk niveau van samenwerking te komen, vereist dat men er jaren mee bezig is. Academiepersoneel staat bij zijn indiensttreding artistiek sterk maar heeft niet noodzakelijk de pedagogische en didactische competenties om in het basisonderwijs les te geven, laat staan om de leerkrachten basisonderwijs verder te helpen. Het rotatiesysteem van drie jaar in het voorontwerp van decreet verhindert de opbouw van de noodzakelijke expertise, vreest hij. Dat is weggegooid geld, dat men beter kan investeren in organieke mogelijkheden.

Geert Philips weet niet of de afschaffing van de afstandsnorm de hele oplossing is, maar zeker wel een groot deel ervan. Wat nog in de weg zit, is de programmatie- en rationalisatienorm van de eerste graad, die nu op vijftien staat per vestigingsplaats, wat in tegenspraak is met de gewenste drempelverlaging door aanbieding op verspreide locaties. De genoemde afschaffing samen met een verlaging van de genoemde norm, brengt de academies al een heel eind ver.

Hij verduidelijkt verder dat de Academie op Maat nooit een project was. Voor 1 september 2014 droeg de stad Geel de volledige personeelskosten voor de bijzondere muziekleer, die beperkt waren tot een enveloppe voor 0,5 vte. Thans gaat het om leerlingen die recht hebben op een individueel aangepast traject, dat alle academies verplicht zullen moeten aanbieden, terwijl dat nu nog een keuze is. Omdat die leerlingen sinds de genoemde datum volledig gefinancierd worden,

ook als ze maar een deel van het curriculum volgen, is er geen probleem op dat vlak.

Het financieringsprobleem duikt wel op grotere schaal op bij leerzorg in het algemeen, voor mensen die geen recht geven op een dergelijk traject. Net die zorg zal er als eerste bij inschieten als de academies voortaan meer moeten doen met minder.

Geert Hendrix vult aan dat het aanbieden van een instrument aan één leerling vanzelf verdwijnt, omdat het ook voor de academie oninteressant is. De mobiliteitsproblematiek maakt immers dat men de lerarenuren liever samenbrengt. Het veld koestert niet de betrachting om overal en op heel ongepaste plaatsen les te gaan geven. Hij verkiest een verplicht regionaal akkoord boven een afstandsnorm. Het veld is sterk verenigd: VerDi vertegenwoordigt 95 percent van de sector. Op die manier wordt het onderwijsveld vrij en zelfregulerend. Dergelijke ideeën moeten nader uitgewerkt worden volgens de spreker. Hij verkiest inhoudelijke verdeling op basis van kennis van het veld boven een toevallige verdeling.

Annelies De Wolf legt uit dat de top 3 van De Spreekkamer slechts de aanzet was om het hele voorontwerp van decreet onder de loep te nemen. De kritiek is niet daartoe beperkt. Zij treedt bij dat de samenwerking met het leerplichtonderwijs ook een andere aanpak in de hogescholen vereist. De lerarenopleiding stuurt nu studenten met losse opdrachten naar de academie, terwijl eigenlijk een goed werkende organisatiestructuur nodig is.

Katrien Cornelis denkt dat de inrichting van een optie Muzische Vorming geen aanzienlijke meerkosten zou opleveren omdat de opleiders hun leerlingen inderdaad nu al dikwijls naar de academie doorsturen, die thans echter gebonden is aan de leerinhouden van haar opleidingen.

Geert Hendrix bevestigt dat. Hij verwijst naar de Engelse Guildhall Schools en de brede opleidingen Music Leadership in de VS. Die mensen zijn ook inzetbaar bij kansengroepen of mensen met beperkingen. Een soortgelijke opleiding moet ook hier mogelijk zijn, maar dan wel in de onmiddellijke context van de leerkracht die zich ervoor inschrijft, dus ook extra muros.

Annelies De Wolf antwoordt bevestigend op de vraag of de lijst van competenties gestructureerd moet worden. Het huidige document, dat uit de wereld van de amateurkunsten afkomstig is, kent geen gradaties of reliëf.

Wietze Minne preciseert dat het over beroepskwalificaties gaat, niet over basiscompetenties.

Annelies De Wolf erkent dat, maar zij denkt wel dat men daarop aanstuurt. Het geeft een vertekend beeld van wat dko wil doen in Woordkunst-Drama.

Volgens *Katrien Cornelis* is de vraag niet zozeer of de tweede graad voor volwassenen Woord nodig is dan wel mogelijk. Zij wijst erop dat de woordafdelingen voor volwassenen sinds de vorige hervorming van 1990 botsen tegen financiële grenzen als zij kwaliteit willen garanderen. Academies met grote volwassenenafdelingen moeten daarvoor middelen halen in andere domeinen of opleidingsonderdelen. In het voorontwerp van decreet wordt die coëfficiënt nogmaals gedeeld door vijf.

Wietze Minne denkt dat directeuren in de praktijk kiezen voor haalbare en werkbare groepen als zij daar de ruimte voor hebben. Vlaanderen hoeft hen niet veel op te leggen op het vlak van de combinatie van tieners en veertigers,

hoewel zij in bepaalde situaties en in de juiste pedagogische context net winst kan opleveren. Het probleem ontstaat pas als er door de omkaderingscoëfficiënten te weinig middelen zijn voor de groep volwassenen en men gedwongen wordt om ze samen te zetten met jongeren. Het komt er dus op aan de directeur de juiste ruimte te geven, besluit de spreker.

Annelies De Wolf verzekert dat men in Podiumkunsten graag 60 minuten per uur lesgeeft. De ongelijkheid met Beeldende Kunsten, waar een uur 50 minuten duurt, zit ergens anders. Het voorontwerp van decreet is de gelegenheid om die recht te trekken. De spreker kondigt daarover nog de nakende resultaten van een petitie aan en wijst bijvoorbeeld op het verschil wat betreft de pensioenloopbaan.

Wietze Minne is van mening dat het huidige verschil onrechtvaardig is. Zelf is hij terughoudend om dat op de agenda te plaatsen, want zonder aanpassing van de coëfficiënt zou de invoering van uren van 50 minuten het einde van Podiumkunsten betekenen. De kans dat de vakbonden een veralgemening van 60 minuten aanvaarden, lijkt hem klein, en zou ook absurd zijn in vergelijking met het secundair onderwijs. Gelijkschakeling naar 50 minuten en compensatie via de coëfficiënten zal Vlaanderen heel veel geld kosten.

Bart Remans geeft antwoorden voor de Beeldende Kunsten. Thans is er al een zeker budget voor middenkader met de tijdelijke organisatorische projecten, maar veel academies vallen uit de boot. Hoeveel meer nodig is, kan hij moeilijk zeggen, maar in elk geval niet minder dan 2,5 tot 3 miljoen euro als minimum minimorum. Een groeipad ziet hij op zeer korte termijn en moet alleszins in het decreet verankerd zijn.

Nieuwe opties of afdelingen worden nu al geprefinancierd, merkt de spreker op.

Aan wat reeds gezegd is over de samenwerking met het leerplichtonderwijs voegt hij toe dat die zich regionaal moet afspelen. Het stoort hem voorts dat Muzische Vorming vaak en ten onrechte beperkt wordt tot het muzikale. Er zijn vijf domeinen. Ook bij Beeldende Kunsten zullen een aantal ambten in het lager onderwijs wegvallen, maar die kunnen doorstromen naar de genoemde samenwerking.

Zittenblijven niet meer stimuleren, is moeilijk. Voor de infrastructuur, die nu volledig afhangt van de schoolbesturen, zal in heel wat middelen moeten worden voorzien.

De afstandsnormen alleen schrappen in de stedelijke context is vrijwel budgetneutraal, meent de spreker. Het probleem zou zelfs verdwijnen als Antwerpen zijn academies fuseert, wat hij evenwel niet verwacht noch verdedigt.

Geert Hendrix wijst erop dat in dat geval de tellers weer op nul worden gezet, waardoor niet kloppende, maar historisch gegroeide zaken, zoals bijvoorbeeld het ontbreken van een academie in Duffel, dat nochtans groter is dan Lint, waar wel een Antwerpse afdeling is, niet kunnen worden rechtgezet. Als men de normen schrapt, moet men het geheel herbekijken.

Bart Remans repliceert dat elke regel nadelen heeft. Hij bevestigt dat het draagvlak voor de samenwerking met leerplichtonderwijs bestaat bij elke academie, al zijn er niet altijd middelen voor.

Wat planlast betreft, is de nieuwe financiële regeling logischer voor de schoolbesturen. De grootste planlastverhoging komt voort uit het uitgebreide

hoofdstuk rechten van leerlingen, wat ook logisch is. Net daarvoor wordt het middenkader gevraagd.

Wietze Minne ziet een enorme planlastverhoging in alles wat met leerlingen te maken heeft in het voorontwerp van decreet, maar ook de voorbije jaren al, vooral op beleidsniveau. Tegelijk is van een middenkader geen sprake en de administratieve ondersteuning wordt verder afgebouwd.

Bart Remans vervolgt dat de cesuur tussen jongeren en volwassenen bij Beeldende Kunst op achttien jaar ligt, maar bij Podiumkunsten op vijftien. Het is in principe de academie die bepaalt welke groepen samen mogen worden gezet en welke niet. Men moet altijd opletten voor arbitraire indelingen en aandacht hebben voor het risico op grensoverschrijdend gedrag.

De groepsgrootte wordt mee bepaald door de geïntegreerde aanpak in Beeldende Kunsten. Aan de competenties wordt niet in aparte vakken maar in één atelier gewerkt. Leerlingen met verschillende bagage worden samengezet en krijgen gegroepeerd individueel onderricht. Leerlingen worden niet leerjaar per leerjaar apart gezet. Op basis van het budget levert dat een aantal van 13,33 op als groepsgrootte.

Iets dergelijks als art. VII.39 stond al in een van de voorgaande versies, maar dan voor tijdelijke noodsituaties. De spreker denkt wel dat een aparte regeling nodig is voor een definitieve verhuizing. Vraag is dan immers of de afstandsnorm nog moet gelden.

Evenredige omkadering voor een vertraagd traject betekent dat zij maar half zo groot is als een leerling maar de helft van het normale urenpakket volgt per week.

Zijn academie probeert altijd leerkrachten te werven die zowel in de vierde graad een specifiek atelier kunnen geven als een aan kinderen en jongeren. Bijna elke leraar heeft daarvoor het bekwaamheidsbewijs.

Een academie op maat creëren via een apart vak lijkt hem op zich geen slecht idee, maar de vraag is of zij niet in tegenspraak is met die van inclusie.

De lesuren in Beeldende Kunsten zijn in 1990 van 60 naar 50 minuten gegaan met dezelfde omkadering. Een voltijdse baan in het onderwijs telt 36 tot 38 uur, waarvan een groot gedeelte contactonderwijs is, ook al is het in Beeldende Kunsten wat lager dan in Podiumkunsten. Wel zijn er extra taken. Men moet dat in een groter geheel zien. Het is niet omdat men 60 minuten extra contactonderwijs per week moet geven dat de taakbelasting met dezelfde factor verhoogt. Hij wijst ook op het fysieke ongemak dat vele leraren in zijn domein moeten verdragen.

Geert Hendrix was zo kies het onderwerp niet aan te kaarten, maar een omdraaiing vindt hij niet zo goed. Zijn standpunt is om dit aspect naar het loopbaandebat te verhuizen. Als die leidt tot werken met taakbelasting in het hele onderwijs, waarin de duur van een lesuur wordt verrekend, wordt dat vanzelf rechtgetrokken.

Katrien Cornelis bevestigt de verhoging van de planlast op beleidsniveau maar zij wordt ook gevoeld door de leerkrachten, die bijvoorbeeld moeten deelnemen aan de vergaderingen over de leerplannen. Wie in verschillende scholen lesgeeft, moet overal zijn jaarplannen afstemmen. Bovendien verhogen de nieuwe evaluatiesystemen de bewijslast, met de bijhorende planlast.

Geert Hendrix apprecieert de tijd die de commissie vrijmaakte voor wat slechts een klein deel van het onderwijslandschap is, en hoopt dat de gesignaleerde pijnpunten nog worden weggeschreven uit het ontwerp van decreet.

Kathleen HELSEN,
voorzitter

Vera CELIS,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

AGODI	Agentschap voor Onderwijsdiensten
AMC	Algemene Muziekcultuur
AMV	Algemene Muzikale Vorming
AVV	Algemene Verbale Vorming
bao	basisonderwijs
buo	buitengewoon onderwijs
CANON	Cultuurcel van het Agentschap voor Onderwijscommunicatie
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
Codibel	Comité van directeurs van de Vlaamse academies beeldende kunsten
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
dko	deeltijds kunstonderwijs
DNA	desoxyribonucleic acid
GO!	onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
ICT	informatie- en communicatietechnologie
MCV	Muzikale en Culturele Vorming
TADD	tijdelijke aanstelling van doorlopende duur
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VerDi	Vereniging van directeurs van de academies muziek, woordkunst en dans
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VS	Verenigde Staten
vte	voltijdequivalent
VTS	visual thinking stategies
vzw	vereniging zonder winstoogmerk